

MAAOMAAVALITSUS

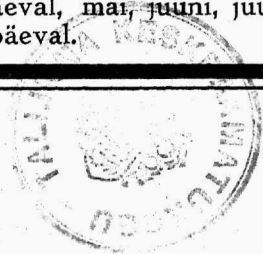
EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

15. DETSEMBRIL 1930. A. **Nr. 19/20** KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi	1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr. 10.—;
Pooles aastas „ 2.50	uul. Nr. 12.	¼ lhk. Kr. 5.—, 1 ⁸ lhk. Kr. 2.50,
Üksik number „ —.25	Telefon Nr. 4—72.	1/16 lhk. Kr. 1.25.
1928 aastak. „ —.50	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-	Dokumentide kaotamise kuulu-
1924 „ „ 3.—	linna osakond Nr. 609.	tused 50 senti dokumendi pealt.
1925—1929 a. ä „ 5.—		

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Pealetung on alanud	Lhk. 315
Ettepanek maavalitsuste kaotamise kohta — H. Kukk	„ 316
Jalgrataste registreerimise korralduse küsi- mus — A. Eichenbaum	„ 320
Omavalitsustegelased:	
Riigikogu liige ja Harju maavolikogu esimees R. Kuris 40-aastane	„ 324
Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees Hein- rich Lauri 40. aastane	„ 325
Heinrich Avikson 50. aastane	„ 326
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevus	„ 329
Kuulutused	„ 314, 332

Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta

ilmub kiirendatud
korras kokku,
arvatavasti,
42 vihku.

◆
Viimased vihud
ilmuvad lähemal ajal.

Tellimise aadress:

E. MAAOMAVALITSUSTE
LIIT, TALLINNAS.

Esimene asi

igal omavalitsus tegelasel
on omavalitsuse õiguste
eest võitleja ajakiri

„MAAOMAVALITSUS“ 1931^{ks} aastaks

omale äratellida ja seda
teistele soovitada.

Vaata lähemalt
viimane lehekülg!

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust
tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusette-
võte ning mille tegevusest saadud tulud
omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähe-
vad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle
Kr. 368.000.—.

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma
majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõ-
netr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

Abimehi vajavad kõik.

Paremaks abimeheks
omavalitsusaametnikkudele
ja -tegelastele on

OMAVALITSUS- KIRJANDUS

Nende tellimiseks
tarvilikud summad
eelarvesse
võtta!

◆
Jälgige eelmistes numbrites ilmunuid
kuulutusi E. M. Liidu väljaandel ilmu-
nud kirjanduse kohta!

Pealetung on alanud.

Majandusministeeriumi kavad: rahvalt kohaliku keeluseaduse õigus ära võtta, valdadelt ära võtta kinnisvaramaksu vastuvõtmise õigus ja kohus, maavalitsused ära kaotada ja maksude määramise õigus omavalitsustelt ära võtta.

On tuttav asi, et praegu võib aktsiisivalitsus alk. jookide müügikohte väljaviiamiseks avada lubada igalpool, kus kohalik keeluseadus ei maksa. Iga kauplus võib muutuda ka viinakaupluseks. Seda näib riigi majandusjuhtidele vähe olema. Peal kirja all „rahvas joob vähe“, toovad ajalehed teateid kavatsustest, kus tahetakse joomise levitamise otstarbel alkoholimüüjatele igasugu hõlbustusi teha, et aga rohkem joodaks. Muu seas näib pinnaks silmas olema maksev kord, kus rahvas ise võib otsustada, kas ta oma kodu juures joogikohte sallib või mitte. Arvatakse, et Tallinnas teatakse paremini, mis kuskil külas vaja on, kui külas eneses. Selles ainult enese tunnustamise hoos unustatakse muidugi, et meil valitseb demokraatline riigikord.

Sarnane rahva õiguste kärpimise tahe kutsub õigusega üldise protesti välja.

Laseme kõnelda selles asjus kohapealsetel tegelastel.

Uulu vallavalitsus kirjutab 5. dets. E. Maomavalitsuste Liidule:

Ajakirjanduses leiduvad teated selle kohta, et lähemal ajal esitab Majandusministeerium Vabariigi Valitsusele piirituse- ja viinamüügi seaduse muutmise eelnõu. Selle eelnõu siht olla tahtmine valdadelt võtta ära alkoholsete jookide müügi keeluõigust.

Senine keeluõigus takistavat riigi viinamonopoli tegevust, sest paljudes valdades olla maksuma pandud alkoholsete jookide müügi keeld.

See eelnõu oleks uus katse kärpida kohaliste omavalitsuste õigusi ning selles eelnõus ettetoodud põhjendused on järellaalumata, sellepärast tuleb selle eelnõu suhtes asuda eitavale seisukohale.

Majandusministeerium põhjendab eelnõu sellega, et keeluõigus vähendab riigi sissetulekuid viinamonopolist. On aga küsitav, kas valdadelt keeluõiguse äravõtmine annab soovitavaid tagajärgi ning kas selle keeluõiguse äravõtmine teisest sei-

sukohast ei mõju hävitavalt. Elu on näidanud, et valdasi, kus keeluõigus maksuma pandud, on väikene arv. On veel selgeks tegemata, kas „kuivad“ vallad ei annaks sama tulu riigile, kui need vallad, kus keeluõigust maksmas ei ole. Kes viina vajab, see saab seda mujalt ikkagi kätte.

Omavalitsuse keeluõiguse mõte seisab selles, et viinamüüki tahetakse hoida eemal valla keskusest, kus kõik valla asutused koos on: koolid, meiereid, kauplused jne. Harilik nähtus on, et viinapoed niisugustes keskustes muutuvad kõrtsideks: keelust hoolimata joodakse viina poe sees. Mis selle tagajärjeks, on teada kõigile.

Kui nüüd keelu õigus võetakse, siis võib aktsiisivalitsus asutada alkoholsete jookide müüki igal pool, ka keskustes. Selle tagajärjeks on liigjoomine, majapidamiste laastamine, kogu seltsielu saab vale suuna jne. Ühe sõnaga, riik muutuks maal alkoholkultuuri propoganda arendajaks.

Uulu vallas on keeluseadus maksuma pandud ses mõttes, et mitte eitada riiklist monopoli ja viina tarvitamist üldse, vaid et takistada alkoholsete jookide müüki neis kohtades, kus sellel tagajärjel võib tekkida üldmajanduslik kahjusaamine ja tekkida võib seltsielu tagurpidi minek.

Kui arvatakse, et keeluõigus võimaldab salapiirituse sissevedu, siis ei saa seda tõsiasjana võtta. Meie naabruses asuvad Tahkuranna ja Häädemeeste vallad, kus mõlemates olemas viinapoed, kuna Uulu vallas hakkab keeluseadus maksuma 1. jaan. 1931 a. Elu aga näitab, et salapiirituse sissevedu Häädemeeste ja Tahkuranna valdades õitseb, kuna Uulu vallas ei ole seda ette tulnud.

Viina tulude vähenemist võib seletada sellega, et viin kallis on võrdlemisi valmistuskuludega, et majandusline kitsikus tuntav on, et rahvas kaineneb jne. Kui kusaagil keeluseadus maksuma pandud on, siis tuleb see sellest, et kohalik rahvas ei taha viinamüüki oma valla piires näha. Seda

aga peale sundida uue seaduse eelnõuga on igatahes mitte otstarbekohane.

Sellepärast palub vallavalitsus omavalitsuste õiguste eest valvel olla ja samme astuda, et nimetatud seaduse eelnõu ellu ei viidaks.

*

Teiseks on andmeid olemas — ajakirjandusesse need teated veel ulatanud ei ole —, et Majandusministeerium kavatses valadadelt õiguse ja kohustuse ära võtta kinnisvaramaksu vastuvõtmise kohta. Põhjus: aruanded tulla valdadelt hiline misega kohale, mis takistab keskkohas arvestamist.

Kinnisvara maksu vastuvõtmine kavatakse anda postiagentuuride juhatajate kätte. Muidugi tuleb viimastele selle eest tasu maksta. Uusi kulusid arvestatakse selle muudatuse tagajärjel 5 milj. senti, mis valdade kinnisvaramaksu osast katsetatakse maha arvata.

Kui see ahi nii kurb ei oleks, vägise ajab naerma leidlikkus kulude suurendamiseks ja õhkuehitamise püüd.

Suurem osa postiagentuure on vallamajas vallasekretäri juhatusel. Vallasekretär vallasekretärina ei ole eelnõu kokkuseadja arvates küllalt usaldatav kinnisvaramaksu vastu võtma ühes vallavanemaga, ilma viimaseta agentuuri juhatajana aga küllalt korralik ja usaldatav. Arusaamata, kumbale sellega umbusaldust avaldatakse — vallasekretärile või vallavanematele. Ehk kui postiagentuur on kuskil meiereis või kaupluses, kuidas saab meier või kaupmees ehk nende juhulik perekonnaliige olla usaldatavam ministeeriumile, kui valla rahva usaldusmees — vallavanem?

Ja kuigi see nii on, kas on mõeldud ka, palju asjaajamine kõige selle tagajärjel keerulisemaks läheb!

Kui leidub mõni korratu vallavalitsus kinnisvaramaksude aruannete või raha edasisaatmise alal, on ju palju lihtsam tee kõige karmimad abinõud tarvitusele võt-

ta korra maksmapanemiseks nendes, kui uut korralagedust sünnitada uute kuldudega omaval. arvel.

See nimetatud kava on sedavõrd peenik, et seda võib lugeda ainult hoolimata sammuks pealetungil omavalitsuste vastu, ja teda kui kava ei saa üldse arvesse võtta.

*

See, mis vallaomavalitsuste vastu eelpool nimetatud kavatsusega peidetud kujul avalikuks tuleb, tuuakse maavalitsuse vastu juba avalikult välja kavaga — maavalitsused kaotada. Sellekohase ettepanekuga, mis ajalehtede teatel Majandusministri õnnistuse saanud, toome tagapool tervelt ära, et lugejad võiksid temaga lähemalt tutvuneda ja näha, kui nõrgaile jalgele ta tugeneb.

Maavalitsuste vastu võib ühte ja teist ettetuua, võib kalkultatsioone teha tema kulukuse ja tulukuse üle, kuid välja tulla tõendusega, et maavalitsuste kaotamine annab miljon krooni kokkuhoidu, on sedavõrd alusetu summa, et imestama peab, millise kerge käega mõnel pool opereeritakse. Võib olla, sünnib see sellesama otsarbiga, millega põhiseaduse teatud paragrahvi teisendamine ettepanekus.

Praegu kõneall olev küsimus nõuab põhjalikku käsitamist ja tõelude esile toomist, mis käesolevate ridade ülesanne ei ole. Nende ülesanne on ainult tähelepanu juhtida ettepanekule selle ääremärkusega, et maavalitsuste olemasolu ja kaotamise küsimust ei otsusta ainult suur käeliigutus nende poolt, kes nähtavasti üldse ei tunne omaval. küsimust ja kel austus puudub maksva riigikorra põhialuse, demokraatlike vastu. Muuga ei saa seletada alganud pealetungi omavalitsustele, seda enam, et ta täiel frondil alanud on, sest seesama ettepanek ministriile nõuab ju kõigi omavalitsuste, ka valla- ja linnaval., maksude määramise õiguse kaotamist, täielist tsentralisatsiooni.

10. dets. 1930.

Ettepanek maavalitsuste kaotamise kohta.

Ajalehtedes ilmunud teate täienduseks Maksuvalitsuse direktori ettepaneku kohta Majandusministriile, toome siinkohal ettepaneku enese, et võimaldada küsi-

musse tungida asjast huvitatud isikutel. Ajalehtede teatel on ettepanek Majandusministri heakskiitmist leidnud.

Härra Majandusministrile.

Täienduseks minu poolt Teile läinud aasta sügisel esitatud üldmaksunormi kavale on mul järgmist ettekanda.

Praegu on reformi töödega niikaugale jõutud, et on avanenud võimalus lähemalt kaaluda küsimust, kuivõrd riigi üldmaksureform on seotud keskvalitsuse ja omavalitsuste võimu vahekordade, õiguste, ülesannete ja funktsioonide selgitamise ja kindlaksmääramise vajadusega ning kuidas see peaks sündima. Selle tagajärjeks oleks enam-vähem tõenäolised ratsionaalsed, praktilised ja ainelised tulemused. Käesoleva ettekande eesmärgiks ongi nimetatud küsimuste igakülgne valgustamine ja võimalikkude lahendamise teede põhimõtete märkimine, kusjuures juba ette pean tähendama, et ei saa ilma tõsisema kriitikata peatama jääda praeguse, end mitte täielikult õigustava korra juure omavalitsuste valitsemisfunktsioonide jaotamise, õiguste ja vahekordade piiride kindlaksmääramise alal.

Sirgjooneline ja ratsionaalne finantsreformi teostamine eeldab eestkätt valitsemistegevuse ja -võimu käsitlese ühtlust. Stabiilse ja otstarbekohase maksusüsteemi ja maksustamise korra loomine, nagu seda näitab teiste riikide valitsemispraktika, ei ole üldse mõeldav ilma selle üldise tingimuse täitmiseta. Reformi peanõudeks peaks sellepärast olema see, et kõik keskvalitsusele alluvad valitsemisorganid, olgu nad riiklised või omavalitsuslised, täidaks tõrkumata kõiki keskvalitsuse korraldusi ja et riiklist finants- või majanduspoliitikat juhtivatel organitel oleks võimalus ja õigus tarbekorral oma mõju avaldada omavalitsuste tegevussuunal, olgu see majandus- ehk muul alal.

Need küsimused nõuavad finantspoliitiliselt seisukohalt tõsist tähelepanu sellepärast, et omavalitsused täidavad keskvalitsuse valitsemisülesandeid mitte ainult administratiiv-, vaid ka finantskorra alal.

Kas vastab aga meie praegu maksev omavalitsuste korraldus nendele põhimõtelistele nõuetele? Peab tunnustama — ei. Vastuoks on see korraldus kategooriliselt nende nõuete vastu. Põhiseadus näeb küll ette, et riigivõim valitseb kohal omavalitsuste kaudu, kuid ainult sedavõrra, kui palju üksikud seadused neile seda otsekohe kohuseks teevad. Kõiki teisi kesk- võimu valitsemisülesandeid, mis järgnevad üldiselt seadustest, määrustest ja korraldustest, omavalitsused ei täida ja sel-

leks on neid ka raske sundida vajaliste sanktsioonide puudumisel. Kesk- võim on sunnitud sageli sellepärast kohtuga välja tulema, kuid tagajärjerikkalt ainult siis, kui tal võimalik on tugeneda seadustele, mis loovad omavalitsustele erikohustusi. Kui aga neid seadusi ei ole, siis ei saa kesk- võim ka kohtu abil teostada praeguse olukorra juures valitsemist kohapeal omavalitsuste kaudu. See võib sündida ainult sel juhul, kui omavalitsused vabatahtlikult vastu tulevad. Seega on kesk- võim ärarippuv omavalitsustest, mitte aga omavalitsused kesk- võimust. Nii näiteks on äärmiselt raske maavalitsustel, kes teostavad järeelvalvet vallavalitsuste üle Kohtu- ja siseministeeriumi ülesandel, sundida viimaseid valla aruandeid vastu võtma ja esitama. Jätab aga vallavalitsus nõudmise täitmata, on maavalitsus sunnitud kohtu abi paluma. Kuid ka kohtu otsuse võib vallavalitsus täitmata jätta, ja siis ei jää muud üle, kui neid selle eest vastutusele võtta kriminaal korras. Seda kollektiiv organit vastutusele võtta aga ei saa. Vastutusele võtta tulevad volikogu liikmed, see on aga võimata, sest otsus on tehtud salajasel hääletusel enamuse poolt: on võimata teada, kes hääletas poolt, kes vastu. Nii ei saagi kedagi vastutusele võtta. Seega puudub tegelikult kesk- võimul korralik käsutusorgan kohal, missugune asjaolu seab teda omavalitsuste ärarippuvasse seisukorda. Sarnase ebanormaalse seisukorra tõttu ei tule imestada, kui omavalitsused sageli nende poolt sissenõutud riigimakse pikema aja jooksul edasi ei anna, vaid kulutavad neid enda tarviduseks, makstes riigile ainult viivitusprotsenti. Ei tule imestada ka seda, et omavalitsused sageli kulutavad sihtmääralisi summe (näit. teede korrashoiuks määratud) hoopis kõrvalisteks otstarveteks. Et niisuguse olukorra juures võimata on sihikindla finants- ja majanduspoliitika teostamine, on päevaselge. Sellepärast on kõik uuemad valitsemis- ja omavalitsusreformid ühes maksuseaduste kodifitseerimisega kõrvaldanud sarnase ebaloogilise ja vastuvõtmatu olukorra (Tschechoslovakkia, Preisimaa j. t.), kusjuures on punase niidina läbi viidud valitsemistegevuse ja võimukäsitlese ühtluse põhimõte. Kui meil tuleb maksma panna sarnane süsteem ülaltoodud põhimõtte alusel, et luua sellega kindel baas ratsionaalsele finantspoliitilisele süsteemile nii riigi kui ka omavalitsuste maksude alal.

Sihikindla ja tagajärjerikka maksure-

formi teostamine oleneb riigi ja omavalitsuste vahekorjade otstarbelisest kindlaksmääramisest ka sellepärast, et omavalitsuste eelarvete järele puudub keskvoimul vajalik järelvalve ning tulude ja kulude jaotamise õigus. Kohtu- ja siseministeeriumi järelvalve õigus on sunnitud piirduma protestimise õigusega, kuna temal puuduvad igasugused sanktsiooni õigused selle järelvalve teostamiseks, milline kuulub administratiivkohtule. Pealegi järelvalve ise puudutab peasjalikult omavalitsuste tegevuse seaduslikkust, mitte aga otstarbekohasust, milline eelarve seisukohalt osutub esijärgulise tähtsusega. Kulude jaotus ei pruugi ju igakord sugugi olla seadusevastane, kuid ta võib olla sellejuures äärmiselt ebaotstarbekohane ja majandupoliitiliselt otse lubamata.

Kuivõrd imelik ka see ei paista, kuid Majandusministril, kui riigi majandus- ja finantspoliitika tegelikul juhil, ei ole siin midagi ütelda. Praegune maksumäärade kinnitamine ei eelda mingit kontrolli võimalust, kuna siin on tegemist puht seaduslikkuse, mitte aga Majandusministrile palju tähtsama — otstarbekohasuse küsimusega, milline Majandusministeeriumi maksumäärade kinnitamisel ei ole antud tema lahendamisele. Arusaadav, et sarnase olukorra juures ei tea Majandusministeerium midagi omavalitsuste eelarvetest ja eriti nende kulutuste otstarbekohasusest või mitteotstarbekohasusest, nende kulutuste vajadusest või mittevajadusest ja selle omavalitsuste majapidamisest üldse. Majandusministeeriumil puuduvad selleks ka igasugused andmed ja isegi võimalus neid andmeid vahenditult hankida.

Selle tagajärjel on omavalitsustele võõraks jäänud kokkuhoiu põhimõte, mille eest võitlevad raskete aegade tõttu Majandusministeerium ja riigi keskvoim. Nende juures ei ole märgata vähematki kokkuhoiu püüdu kulude alal. Sageli leitakse ka suurema rahalise kitsikuse juures raha küllalt mitte hädavajalisteks kulutusteks, kuna mõned hädavajalikumad nõuded rahuldamata jäävad. Mitte ainult riigimajapidamise sihtjoonte vastu ei patusta omavalitsused, vaid ka üldiste majanduspoliitiliste sihtjoonte vastu, mis eriti selgelt ilmsiks tuleb tööstuse maksustamisel vallaomavalitsuste poolt. Tööstuse maksude määramisel ei arvesta viimased sugugi tööstuse seisukorraga ja riiklise üldise tööstuse poliitikaga. Mak-

sud määratakse juhuslikult, oma vajaduste nõuete kohaselt, mitte aga selgete majanduspoliitiliste kaalutluste järele, arvestamata selle juures ettevõtete seisukorraga, viljakusega ja nende kandejõuga. Üld riigimajanduspoliitikat juhtival oragnil — Majandusministeeriumil ei ole siin jällegi midagi ütlemist. Samalaadilis väärnähtusi näeme meie ka paljude teiste maksude määramisel.

Sarnane olukord, kus riigi majandus- ja finantspoliitikat juhtival organitel, nagu eelpool nägime, puudub võimalus avaldada omavalitsustegevussuunale vähe- matki mõju riiklise majandus- ja finantsnõuete kohaselt, on ebanormaalne ja tema edasikestmisel ei või juttugi olla otstarbelisest maksureformi teostamisest.

Ka ei saa ühes riigi maksureformi teostamisel mööda minna veel ühest tähtsast küsimusest, mis on seotud riigi- ja omavalitsuste vahekorjade selgitamisega, see on maksustamise tsentraliseerimise või detsentraliseerimise küsimusest, milline tuleb lahendada samuti enne riigi maksuseaduste lõpulikku fikseerimist.

Teie poolt heakskiidetud maksureformi kava läheb välja üldisest põhimõttest, et kodaniku maksukoormatus peab olema õiglane ja ühtlane kogu riigi territooriumil, kusjuures maksustamine peab toetama ühtlastel alustel. Et seda eesmärki saavutada, peab maksustamine finants-teoreetiliselt sündima ühe organi poolt, kes valitseks maksustamise üle, kuhu oleksid kontsentreeritud kõik andmed maksukoormatuse kohta ja kellel võimalus oleks jäetud teostada tarvilikku kontrolli maksude määramise kui ka laekumise kohta. Praegune maksusüsteem omavalitsuste eelarvete ja aruannete andmetel kannatab selles suhtes suuremate puuduste all. Nendest tähtsamateks osutub lubamata ebaühtlus maksustamise aluste kindlaksmääramisel ehk tulude hindamisel. See ebaühtlus tuleb esile kõigepealt territoriaalselt varieerudes laialatuslikult nii üksikute omavalitsusüksuste vahel kui ka sama omavalitsuse üksuste piirides. Selle kõige tõttu on kinnisvarade ja tööstusettevõtete koormatus äärmiselt ebavõrdne. Kuna seni kasutasid linnade hindamise andmeid kinnisvarade kohta ka riigimaksu organid päranduse-, kinnitus- ja tempelmaksu määramisel, samuti ka tulumaksu juures amortisatsiooni küsimustes, siis võib järeldada, kuivõrd ebaühtlaselt jagunesid ka need maksud.

Maades, kus omavalitsused saavad tu-

lusid peaasjalikult lisamaksude näol, ei teeni see kalbus erilist tähelepanu. Maades aga, kus omavalitsustele jäetud õigus kindlaks määrata ka maksustamisaluseid, nagu meil, on see hädaoht leidnud tähelepanu ja selle vastu on katsutud abinõusid leida sel teel, et ka omavalitsusmaksude juures on maksustamisaluste kindlaksmääramine antud riikliste maksuorganite kätte, jättes omavalitsustele ainult maksumääramise õiguse. Eriti on otsitud lahendust sellele küsimusele Saksamaal, kus vabal kokkuleppel on praegu paljudes Saksa osariikides osariigi ja omavalitsusmaksude valitsemise üle kantud riikliste maksuorganite kätte. Sama põhimõtte alusel on omavalitsusmaksustamise küsimus lahendatud ka paljudes teistes Euroopa riikides. Ka meil tuleb sama teed käia. Et riiklise maksureformi tagajärjeks teostamiseks on eeldus, et seda reformi ei saa teostada lahus omavalitsuse maksureformist, see on vana tõde, mis väljamaal pea kõikide tähtsamate riikliste maksureformide juures (Preisimaa, Tschehhoslovakkia, Prantsusmaa, Austria j. t.) teostamist on leidnud.

Erilist tähelepanu aga nõuavad finantspoliitiliselt seisukohalt keskvalitsuse ja maavalitsuse võimu ja õiguste vahekorrad. Nagu teada, täidavad maavalitsused kõige rohkem teistest omavalitsuste üksustest riigi keskvalitsuse ülesandeid administratiiv kui ka majanduslistel aladel. Samuti on nende kätte usaldatud ka teisi üksikuid ülesandeid hoolekande, hariduse ja muul alal, mis oma iseloomu järgi kuuluvad vallavalitsuste kompetentsi. Kerkib iseendast küsimus, kas sarnane kord on aga õigustatud ratsionaalse finants- kui ka administratiivpoliitika seisukohalt. Siin tuleb vastata kategooriliselt eitavalt. Praeguse korra juures ei ole maavalitsused midagi muud kui ainult mingid ülekandehk vahelülid keskvalitsuse ja vallaomavalitsuste vahel, mille tõttu nende olemasolu otstarbekohasus on rohkem kui küsitav. Kõik ülesanded, mida maavalitsused täidavad, on sarnased, mida tsentraliseeritult saaks teostada palju otstarbelisemalt ja odavamalt. Keskvalitsuste peale võiks panna maavalitsuste ülesannetest: administratiiv alal — Kohtu- ja siseministeeriumi peale, hariduse, hoolekande ja tervishoiu alal — Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi, põllumajanduse alal — Põllutööministeeriumi ja teede alal — Teedeministeeriumi ametkondade peale. Teiselt poolt on aga nende ülesannete hul-

gas osa sarnaseid, mida võiksid täita vallaomavalitsused ja palju vähemate kuldudega. Siia kuulub osa hoolekande ja hariduse ülesannetest. Kuna maavalitsuste tulud peaaegu kogu ulatuses kaetakse avalikkude maksude ja riiklikkude toetustega (81,3%) ja seega nad kujutavad enestest riigiasutusi ainult selle vahega, et riigikassalt muretult saadud summadega talitavad, nagu eelpool nägime, oma äranägemise järele (välja arvatud sihtsummad), kusjuures riigivõimul puuduvad küllaldased võimalused nende kulutamise kontrolliks. Ei saa ka õigeks tunnista kaheksugust omavalitsusasutuste konstruktsiooni. Linnades, nii suurtes kui ka väikestes (mis võrduvad sageli mõnele vallale) on meil üheastmeline omavalitsus, maal aga omame põhjendamatult kaheastmelise omavalitsuse. Praeguse olukorra juures on maavalitsused muutunud osalt puhtparlamentlikkudeks valitsemisorganiteks, millele tegevusest võib igal sammul lugeda poliitilist sihitust, kujutades enestest Riigikogu kõrval ülearuseid alamastmelisi esituskogusid. Nende funktsioonid ei piirdu kaugeltki mitte ainult puhtvalitsemisülesannete teostamisega, vaid nad täidavad sageli puhtpoliitilisi ülesandeid. Maavalitsuste ärakaotamisel kaoks ebaproduktiivne kulu nende valimisel, ülalpidamisel ja valitsemisel ($\frac{1}{3}$ eelarve nende kuludest). Praegu peavad maaelanikud osa võtma Riigikogu, maa- ja valla (alevi-) volikogude valimisest, s. o. kolmel korral, kuna linnaelanikud seda on sunnitud täitma ainult kahel korral. Nii tihti korraldatavad valimised suurendavad loomulikult rahva poliitilisi vastolusid ja sellega kaasaskäivaid paheid ja on rahvale kulukad ja tülikad eriti erakondade valimise kihutustöö tõttu. Kuna maavalitsuste kaotamine eeldab valdade üksuste koondamist, on loota kokkuvõttes avalikuõiguslikkude üksuste kuldude, vallaomavalitsused saavutaksid aga sel korral suurema iseseisvuse ja tähtsuse, asudes rahvale ligemale. Selle tulemused oleksid rahvale aga kättesaadavamad ja tundavamad.

Neile põhjustele seltsivad ka teised väiksemad paremused, mis tingivad maavalitsuste ärakaotamist. 1928./29. majandusaasta aruannete alusel ulatasid maavalitsuste kuld üle $4\frac{1}{2}$ miljoni krooni, kuna näiteks sama aasta Kohtu- ja siseministeeriumi kuld, kuhu kuuluvad politsei ja piirivalve, võrdus $4\frac{3}{4}$ miljoni kroonile. Mis puutub võimalikku üldkokku-

hoidusse, siis võib aprioorset siiski kindlasti arvata, et maavalitsuste ärakaotamisel saavutatakse avalik-õiguslike üksuste kuludes üle 1 miljoni krooni (seega veerand nende koguelarvest) kokkuhoidu. See kokkuhoid, kuigi iseenest mitte väga suur, etendaks siiski meie eelarve tasakaalutamisel ja maksureformi teostamisel enam-vähem tähtsat osa, kergendades tasakaalustada eelarvet ja võimaldades vähendada kodanikkude üldmaksukoormatust ja selle õiglasemat jaotust. Oleks ka täitsa lubamata riiklisest seisukohast praegu, kus meie majanduselu kannatab raske depressiooni all, kus riik oma kulude kärpimiste alal teeb äärmisi jõupingutusi, kus meie riigi eelarve võitleb tasakaalustamise pärast, loobudes isegi hädavajalisematest kulutustest, välja anda summe kuludeks, millised

võiksid ära jääda, ilma et selle all midagi kannataks, olgu see kas riigi ehk omavalitsuste majapidamise alal.

Kõigist eelpooltoodust selgub, et põhjapanevat riigimaksureformi võime meie teostada ainult sel tingimusel, kui sellega koos käib meie omavalitsuste maksureform täies ulatuses ning et ainult sel tingimusel saame meie luua kindlat ja otsustavalt maksustusteemi ja muuta seda paenduvaks ja elastiliseks.

Tugenedes eeltoodule arvan olevat tarviliku, et kõnealolev küsimus saaks Teie poolt otsustatud enne maksuseaduste tegelikku kokkuseadmist, milline töö peab sündima tihedas kontaktis omavalitsuste maksuseaduste väljatöötamisega.

24. nov. 30. a.

Allak. Maksudevalitsuse direktor

H. K u k k.

Jalgrataste registreerimise korralduse küsimus.

E. Maaomaval. Liidu aseesimehe A. E i c h e n b a u m i poolt on kokkuseatud vastav registreerimise määrus, mis viimasel Liidu juhatause koosolekul kõne all oli.

Asi puudutab laialisi hulke, mis pärast asjast huvitatud ollakse, ja toimetusele on soovi avaldatud määruse eelnõu „Maaomaval.“ avaldada, et võimalus oleks küsimuse kohta seisukohta võtta. Selle võimaldamiseks avaldab toimetuse määruse eelnõu ja seletuskirja, paludes arvamisi, põhimõttelisi ja üksikasjalisi, adresseerida Liidu nimele.

Jalgrataste tarvitamise õiguse, registreerimise ja liikumise korraldamise määrus.

I. Registreerimine.

1) Jalgratast omandada ja tarvitada on õigus igal kodanikul ja sellega sõitmine allseisvate nõuete täitmisel on vaba kõigile kogu Eesti Vabariigi piirides.

2) Kõik jalgratta valdajad on kohustatud käesoleva (sund-) määruse alusel neil valdusel olevaid jalgrattaid oma alalise elukoha järele vastavas valla-, linna- või alevivalitsuses registreerima kuni 1. maini 1931 a., kust neile sõidunumbrid ja sõiduluba määramata aja peale väljaan-

takse. Hiljem omandatud jalgrattad tulevad registreerida ühe kuu jooksul omandamise ajast arvates, kuid igal juhtumisel enne sõiduks tarvitamisele võtmist.

Registreerimisel tuleb sõiduluba ja jalgratas ettenäidata. Uuelt omandatud jalgrattad registreeritakse äri müügi-kaaskirja ehk arve alusel, nende puudumisel seatakse tunnistaja tõendusel ostu kohta lühike akt kokku, selles arvanäidates jalgratta ostu aega, kohta, tunnusmärke, firmat numbriga ja müüja nimetust, mille alusel siis sõiduluba ja numbrid väljaantakse. Tarvitusel olnud jalgrataste kohta uuendatakse sõiduluba ja number ainult endise sõiduluba ettenäitamisel ja selle tarvitajalt ära võtmisel. Sõiduluba kaotusel uuendatakse see endise ärakirja alusel, kui kaotatud luba maksusetuks kuulutatud.

3) Jalgratta registreerimisel kannab omavalitsusasutus selle arvele vastavasse nimekirja, kuhu jalgratas registreerija nimele niikaua arvele jääb, kuni ta sõidukõlbmatuks pole tunnistatud, ehk — jalgratta valdaja teise omavalitsuse piirkonda elamaasumisel, või jalgratta teise omavalitsuse piirkonda edasimüümisel — jalgratas uues asukohas arvele on võetud.

M ä r k u s: Arvelevõtmise nimekirja asemele võib tarvitusele võetud saada ka kaardi süsteem.

4) Omavalitsuse ametnik jalgratta re-

gistreerimisel kontrollib sõidulubas ehk müügi-nimekirjas tähendatud andmeid jalgrattal olevatega, nende lahkuminekul ja kahtlusel asub põhjuste ja tagajärgede väljaselgitamiseks, võtab jalgratta arvele ning saadab teadaande asutusele, kus jalgratas varemalt arvel seisis, sealt arvelt kustutamiseks. Töö kergenduseks võib teateid saata üks kord aastas 15.—31. detsembrini.

5) Jalgratta omandusõiguse teisele isikule edasiandmine sünnib omavalitsuse ehk politsei juures allkirjade kinnitamise-ga sõiduloal, kusjuures müüja ja ostja isikud ning nende elukohad kindlaks teha tulevad. Ühes jalgrattaga lähevad uuele omanikule üle sõiduluba ja numbrid. Ostja, ehk elukohta muutja isik, laseb jalgratta oma alalisele elukohale vastavas omavalitsuses § 1. tähendatud aja jooksul oma nimele arvele võtta.

Arvele võtmise üle tehtakse sõiduloale vastav märkus, ja saadetakse § 4. tähendatud arvelt kustutamise teadaanne. Jalgratta sõidukõlbmataks muutumisel seatakse vastavas omavalitsuses sellekohasel ülevaatusel ehk tõendustel kokku sõidukõlbmatuse akt, võetakse sõiduluba ja numbrid ära ning tehtakse korraldus § 4 järele arvelt kustutamiseks. Äravõetud sõiduluba ja numbrid antakse arhiivi, kus jalgratas viimati arvel seisis. Sõidu numbril ja sõiduloa valmistamise kulud tagasi ei makseta. Sõidu numbril vabaksaaamisest teatatakse väljaandjale omavalitsusele. Sõiduloa kaotusel kuulutakse see maksvuseta Riigi Teatajas tarvita-ja kulul. Sõiduluba ja numbrid uuendatakse endiste äravõtmise vastu.

6) Arvelolevate jalgratate kohta on vastaval valla-, linna-, alevivolikogul õigus maksu määrata. Maks tasutakse omavalitsuse kassasse jalgratta omaniku poolt iga eelarve aasta kohta (1. aprillist kuni 31. märtsini) jooksul aasta 15-daks aprilliks. Maksu suuruse määrab kindlaks vastav volikogu, kel õigus on ka maksu tähtaega muuta. Tähtajaks tasumata jäänud maksuvõlg nõutakse kahekordselt sisse, kuid vastaval volikogul on õigus kahekordset võla tasumist asendada viivituse protsentidega. Maksu tasumise kohta tehakse märkus sõiduloale ja antakse kviitung. Eelarve aasta jooksul ei saa ühte ja sedasama jalgratast mitu korda maksustada. Maksu on õigus käesoleva aasta kohta saada omavalitsusel, kus jalgratas eelmise aasta 15. det. arvel seisis.

II. Tehnilised nõuded.

7) Igal jalgrattal tuleb väljapanna kaks numbritahvlikest, milledest üks tahta alla-poolse sadulata ja teine esimese ratta telje otsa juure kinnitatakse. Numbrid kinnitatakse püstloodis jalgratta külge, nii et esimene numbritahvel oleks selgesti ja varjamata loetav kahele poole kõrvale, ja tagumise sadula juures olev number sama lugemist võimaldaks sõitjale järele vaadata.

8) Iga maa kohta algavad sõidunumbrid Nr. 1-st peale ja eraldatakse maade kohta allpoolnimetatud numbritahvlikeste põhivärvidega ning jõuvankrite seaduse elluviimise määrustes maade kohta kindlaksmääratud tähtedega. Sõidunumbrite järjekorra (valdade, linnade ja alevite kohta) vahel määrab kindlaks maavalitsus ja laseb tarvitajate kulul valmistada ka sellekohased numbritahvlid.

9) Numbritahvlid valmistatakse plekist, kujult neljakandilised, suuruses 145 × 80 mm., kindlaksmääratud põhivärvidega, milledest tumedatele valged ja heledatele mustad numbrid tulevad värvida. Tumeda põhivärviga numbritahvlitele värvitakse valge, ja heledavärvilistele must 4 mm. laiune äärerant ümberringi. Sadulatagasel numbrilaul on number ühel pool, kuna esimesel tahvlikesel kahel pool. Numbrid värvitakse 55 mm. kõrguses ja 8 mm. paksuses ja laiuse vahel laialt kohalt, numbrite kohtade arvu suuruse järele keset numbritahvliit, ja kitsamalt kohalt 4 mm. lauses.

10) Numbritahvlikeste põhivärvid maade ja neis asuvate linnade ning alevite piirides on: Saare — sinine (taeva karva), Lääne — oliiv, Harju — hall, Järva — roosa, Viru — kollane, Pärnu — pruun, Viljandi — must, Tartu — roheline, Valga — valge, Võru — lilla, Petseri — punane.

Märkus: Tallinna, Tartu ja Narva linnadel on õigus algavast järjekorrast diagonaalselt poolitatud kahest põhivärvist koosnevate numbritahvlikestega jalgratta sõidulubasid käesoleva määruse alusel väljaanda.

III. Liikumise korraldus.

11) Ilma numbriteta, sõiduloata ning jooksva eelarve aasta kohta maksu tasumata on sõit jalgrattal keelatud. Kui sõiduaaja alguseks volikogul eelarve aasta maks veel kindlaksmäärata, tasutakse see sõidu alguseks eelmisel aastal maks-

vusel olnud määral, ning täiendatakse või makstakse tagasi vastavalt hiljem normeeritud määrale. Maksu suuruse, % ja tähtaja annab teada vastav omavalitsus.

Sõiduluba ja maksustamise kviitung peavad alati sõitjal kaasas olema ja sõitjad on kohustatud neid igal ajal politseile ning omavalitsuse kontrollöörile ettenäitama ja nende nõudmise peale seisma jääma.

12) Sõidul peavad jalgrattasõitjad hoidma paremat kätt, sõitma lubatud kiirusega (linnades, alevites, laadaplatsidel ja muis rahvakogumise kohtades mitte üle 10 klm. kiirusega) ja ettevaatlikult, eesolejaid sagedasti märgusignaalidega hoiatades. Pimedal ajal sõites peab jalgratta ees olema latern. Rattasõitjat kartvast hobusest möödumisel tuleb sõitjal õnnestuste ärahoidmiseks hobuse möödumiseni sõit katkestada.

13) Jalgrattasõit on keelatud: Linnade ja alevite kõnniteedel, surnuaedades, puestikudes, parkides ning mujal, kus keeld kohalikkude sundmäärustega maksupandud. Samuti on keelatud nimetatud kohtades jalgratta käekõrval vedamine.

14) Käesoleva määruse rikkujad võetakse vastutusele kas üldises kohtukorras, või „Mõnede seaduste ja määruste rikkumiste eest määratavate administratiivkaristuste seaduse“ järgi administratiivkorras (R. T. 183/184 — 1925).

Jalgrataste tarvitamise õiguse, registreerimise ja liikumise määruse seletuskiri.

Ajutise sead, valla- ja maakonna omavalitsuste sisset., väljam., eelarvete ja aruannete kohta § 11 järele on jalgrattamaksu määramise maksualuseks objektiks jalgratas ise. Sel alusel on õigus maksu määrata omanikule iga olemas oleva jalgratta kohta, vaatamata sellele, kas teda sõiduks tarvitatakse ehk ei. Ka ei saa ju omavalitsuse ametnikud oma laialdasel territooriumil hulga jalgratta omanikkude kohta sõidu üle järelevalvet pidada. Seaduse põhimõtte järele on õigus jalgratta kohta maksu määrata ainult ühel asutusel ja üks kord aastas. (Ajut. sead. omav. sisset., jne. § 12).

Praegu suuremal arvul maksvate sundmääruste ja korralduste järele tuleb iga aasta valla- ja alevivalitsustel teatada maavalitsustele jalgrataste arv, millise arvu alusel maavalitsused lasevad vastava

arvu numbritahvlike si valmistada, mida vallad ja alevid enesele maavalitsuselt ära peavad tooma. Iga aasta korraldatakse jalgrataste arvu teadasaamiseks ja maksustamise otstarbeks vastava omavalitsuse piirkonnas ankeet. Antakse iga aasta välja uued sõidunumbrid ja sõiduload. Samuti tegutsevad ka paljud linnad, olgugi, et viimastel aastatel on numbritahvi iga aastase väljaandmise asemel hakatud tarvitama väliseks kontrolli võimaluseks numbritahvi juure aastaarvu märki. Sarnane kord sunnitab teatud rahvamaajanduslist kahju, sest aasta pärast viiakse endised sõidunumbrid ja load nurka ja muretsetakse uued. Ka sunnitab sarnane kord jalgratta omanikule iga aasta asjata lisakulu numbritahvi hinna näol, ning raskusi ja ajakulutust nende järelkäimisega, kuna aga see kord selle suure töö kohta midagi kellegile ei kindlusta. Jalgratta omanikud asuvad elama teise omavalitsuse piirkonda, ei anna iga aasta oma jalgratast üles, sõidavad mitu aastat vana numbriga ja maksu tasumata.

Läbielamuste järele võib oletada, et aasta jooksul jalgratta omanikud tegelikult muudavad elukohta, müüvad jalgrattaid edasi ja jalgrattad muutuvad sõidukõlbmatuks umbes 5—10% isikutel, kuna see-ga alalisi 90—95% on. Missugune asjaolu põhjustaks alalist jalgratta omanikku iga aasta uut numbrit ja sõiduluba muretsema, sellega aega kulutama ja kulu kandma, selleks ei ole põhjust ja tarvitust.

Sellepärast on käesoleva määruse põhimõte, et sõidunumbrid ja luba antakse välja ükskord määramata aja peale ja jalgrattad võetakse omavalitsuses arvele vastavasse nimekirja ehk kaardi süsteemi järele ja alalistel omanikkudel jäävad nad seal arvele ka määramata ajaks. Muutub jalgratas tarvituse kõlbmatuks, kustutatakse ta arvelt omavalitsuse liikmel kokkuseatava lühikese akti põhjal ja võetakse tagasi väljaantud luba ja numbrid. Müüakse jalgratas teisele isikule edasi, siis tehakse vastav omanduse õiguse edasiandmise pealkiri müüja allkirja kinnitusega sõidulubal ja sõiduluba, jalgratas ning numbrid lähevad uuele omanikule edasi, nagu hobuse pass. Jalgratta omanduse õiguse edasiandmisel endiselt uuele omanikule mõlemate elukohtega ühe ja sama omavalitsuse piirkonnas, kustutatakse jalgratas endise omaniku nimel arvelt ja võetakse arvele uue omaniku nimele. Müüakse jalgratas teises omavalitsuse piirkonnas elutsevale isikule, ehk

asub omanik jalgrattaga ise teisale elama, siis kustutatakse jalgratas arvelt ainult sel juhtumisel, kui vastavalt omavalitsuse asutuselt on saabunud teade jalgratta seal arvele võtmise kohta.

Määrab vastav volikogu jalgratta aastamaksu kindlaks, kantakse arvel olevad jalgrattad maksjate nimekirja, ilma, et selleks nüüd veel tarvis oleks mingisugust täiendavat ankeeti korraldada. Aastamaksu tasumise üle tehakse vastav märkus sõiduloale ja antakse välja maksutasumise kviitung.

Maksustamise õiguse momendiks oleks 15. dets., mille järele jalgratas maksu alla kuuluks eelarve aastal seal omavalitsuses, kus ta oli arvel eelmisel 15. detsembril. Kui jalgratta omanik on oma jalgrattamaksu jooksva aasta kohta tasunud, siis ei pruugi tal aasta jooksul mitmes kohas oma elukoha muutmisel igapool enesega jalgratast registreerida, vaid jalgratas tuleb ainult registreerida seal, kus omaniku elukoht 15. detsembril on. Ei registreeri

jate nimekiri ja mittemaksjatelt nõutakse maks sisse politsei kaudu harilikus korras teiste maksudega.

Kolmandaks oleks jalgratta omanikule maksustamisel teatavaks vastutasuks see, et jalgrattad saavad käesoleva määrusega kaitstud varguse eest, sest jalgrattavargus viimasel ajal püüab rekordi võita.

Varguse korral ei ole isikul võimalust jalgratast oma nimele kirjutada, sest nagu tähendatud, saab uue jalgratta kohta sõiduluba antud äriarve jne. alusel, kuna vana omanduse õiguse üleandmine sünnib vastava allkirja kinnitamisega sõidulubal. Varguse korral puuduks sõiduluba, ilma milleta ei saa jalgratast arvele võtta, maksu tasuda jne., ilma nendeta aga on sõit keelatud, kuid kontrolli on õigus igal ametnikul igal ajal korraldada.

Jalgratta sõidulubad peaks olema raamatu (isikutunnistuse) kujulised, kaitstud järeltegemise võimaluse eest vesitrüki ja kaitsenumbriga. Sõidulubas peaks lei-

Omavalitsustegelased.

Riigikogu liige ja Harju maavolikogu esimees R. Kuris 40-aastane.

20. novembril möödus 40 aastat päevast, mil Väike-Maarjas Tõnujaani talus esimest korda ilmavalgust nägi praegune Riigikogu liige ja Harju maavolikogu esimees Rudolf Kuris.

Oma 40-aastase eluea juures on Rud. Kuris üle poole oma aastatest, s. o. tervelt 22 aastat pühendanud seltskondlisele, omavalitsuslisele ja riiklisele tegevusele. Et rahvas tema tegevust vääriliselt on hinnanud, näitab seegi, et ta Harju maavolikogusse on valitud vahetpidamata juba neljandat korda, nii et ka selles ametis temal peatselt 10 aastat on möödumas.

Rud. Kurise elukäigust võiks nimetada, et ta alghariduse sai valla- ja Väike-Maarja kihelkonnakoolis kirjaniku Jakob Tamme õpilasena. Hiljem lõpetas ta 4-kl. (kõrgema) linnakooli väljaspoolt ja täiendas ennast siis edasiõppimise teel mitmesugustel kursustel. 18-aastase noormehe-na alustas seltskondlist ja omavalitsuslist tegevust õpilasena, abilisena ja hiljem vallakirjutaja kohustetäitjana Vao vallas,

Virumaal, ning Vainjärve ja Kapu valdades Järvamaal.

Edasi tegutses juubilar ametnikuna Tallinnas ning oli ilmasõja ajal lühemat aega välispolitsei ametnikuna tegev, kuni siirdus Harjumaale Peningi valda valla-kirjutajaks, kust kutsuti Harju maavalitsuse majanduse osakonda asjaajajaks. Sellelt kohalt lahkus R. Kuris 1920 a. algul ja asus Vasalemma asundusse asunikuna-põllumehena tööle maalapil, kus siis ei olnud ainustki hoonet. Kuid nüüd, 10 aasta möödumisel, on sellest hooneteta maalapist R. Kurise visa tahtejõu tagajärjel kujunenud korrapäraste ehitistega „Vahepõllu“ talu, mis oma eeskujulikkuse tõttu on mitmete auhindadega kroonitud põllumajanduslikel näitustel ja taludevahelistel võistlustel.

Olles Harju maavolikogu liige, valiti R. Kuris ka sama maavalitsuse liikmeks, kus juhtis algul tervishoiu osakonda, kuid 1927 a. valiti maavalitsuse esimehe vastutusrikkale kohale, millel kohal püsis kuni käesoleva aasta maikuuni, mil valiti maavolikogu esimeheks.

Maavalitsuse esimehena saadeti R. Kuris ka Eesti Maaomavalitsuste Liitu, kus valiti Liidu juhatusse, hiljem aga ka Liidu esimeheks, millisel auväärusel kohal püsis 12. aprillist 1929 kuni 29. septembrini 1930. Maaomavalitsuste Liidu esimehe kohal olid R. Kurisel eriti suured teened sidemete loomisel teiste naaberriikide maaomavalitsuste liitudega.

1929 a. mais valiti R. Kuris asunikude nimekirjade järele Riigikogusse ja selles asutuses tegutseb ta rahaasjanduse komisjoni liikmena, riigi majandusnõukogu liikmena j. m. Eriti tuleb ära märkida, et juubilar juhtis Riigikogu omavalitsusgrupi loomise tööd ja tegutseb praegugi selles grupis grupi esimehena, valvel olles omavalitsuste õiguste kaitsemisel.

Lõpuks ei saa tähendamata jätta, et juubilar palju jõudu on pühendanud ka ühistegelisele alale, eriti põllumajandusliku ühistegevuse alale. Seal on juubilari algatusel ellu kutsutud rida uusi elujõulisi organisatsioone, nagu seda on Põllupidajate Ühispank ja ühistegeline kindlustusselts „Talu“. Nendes ettevõtetes on juubilar praegu juhatuse esimeheks.

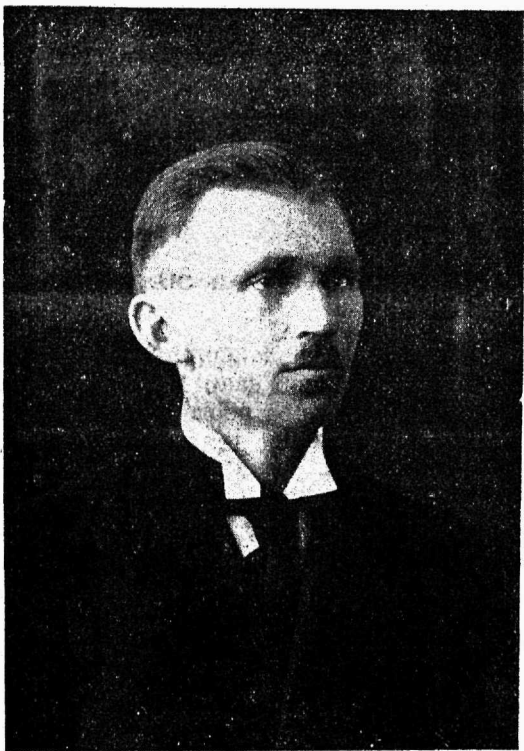
Peale kõige muu ei ole juubilar unustanud ka oma praegust koduvalda — Kloostrit, Harjumaal, kus tegutseb vallavolikogu

liikmena, andes oma rikkalikest kogemustest ka vallavolikogule rohkeid näpunäiteid ja juhatusi.

Kõike kokkuvõttes tuleb rõhutada, et see on olnud ainult visadus ja tugev tahe, mis R. Kurise on edasi viinud tema poolt ülesseatud sihtidele. Tubli riigi- ja omavalitsustegelaseks, samuti ka põllumeheks on ta tegevus olnud paljudele eeskujuks ja kuna juubilar praegu alles täie meheesse on jõudnud, siis loodetakse temalt veel rohket tööd ja eeskju. Et see täituks, selleks soovime tusedale töömehele raugemata tahtejõudu ja visadust!

J. K.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees Heinrich Lauri 40. aastane.

Mõni päev peale seda, kui Liidu eelmisel esimehel R. Kurisel 40-nes sünnipäev oli, sai ka Liidu praegune esimees H. Lauri 40-aastaseks, nimelt 29. novembril. Tähendatud päeval sai H. Lauri, Viljandi Maaomavalitsuse esimees ja paljude Viljandi organisatsioonide juhtiv jõud, Viljandis oma 40. sünnipäeval suurte auavalduste, tervituste ja kingituste osaliseks. Seda kõike kohapealsete organisatsioonide ja kaastöölise poolt.

Mitte kuidagi tahtes neid teeneid ala-

hinnata, mis H. Lauril Viljandis ja Sakalamaal on, kus ta neljandat korda Maaomavalitsuse esimeheks valitud, tahan tema tähtpäeva puhul eestkätt allakriipsutada juubilarite teeneid tema kõige auväärsemal ametikohal, Eesti Maaomaval. Liidu eesotsas, millisele kohale teda valiti juba kaheksa aastat tagasi ja millisel kohal on tema püsinud üheaastase vaheajaga senini.

Juba see, et tema 32-aastaselt meie maaomavalitsuse keskkorralduse etteotsa tõusta ja sinna pikemaks ajaks jääda võis, tõendab, et meil mehi on, kes suures maaštapis asju juhtida võivad, eriti veel sarnaste asjade juhtimist, kus vaja on olnud ikka ja alati ainult võidelda ja võidelda. Olid need maaomavalitsuste kärbitud summad või vallavalitsuste õiguste kitsendamised, asjata tööde pealepanemised või valdade maade äravõtmise kavatsused, igalpool ja alati oli H. Lauri Liidu esimehena tarvilikku tagasi nõudmas ja ülearust tagasi tõrjumas, nii tihtigi hoolimata nõrgast tervisest ja teinekord isegi haigeveodist üles tõustes ja Tallinna sõites, kui omavalitsuste üldhuvid seda nõudsid. Hoolimata paljudest delegatsioonide ja esitiste luhtumistest jäi temale optimismi uuteks käikudeks ja esitisteks, samuti julgust ja tahet väljendada nõudmisi, tugeses põhiseadusega omavalitsustele antud õigustele, kuigi tal sellejuures tuli kõvasti arvustada ka oma rühmakaaslasti.

Võib olla sellest, et H. Lauri põlgas Liidus partei poliitikat, vaid tegutses ainult üldhuvide seisukohalt välja minnes, ongi tingitud tema rühma, põllumeeste kogude, häälekandja „Kaja“ sagedased kallaletungid Maaomavalitsuste Liidule. Et Liidus mingisugust partei poliitikat ei oleks, see on H. Lauri esimene mure olnud ja kõik katsed sellel alal on ta likvideerinud. Tänavu Liidu uue juhatuse presiidiumi moodustamise eel nõudis tema kõigilt juhatuse liikmetelt kindlat lubadust, et ükski neist Liidu koosolekutele parteimehena ei tule. Ja kui see töötus antud oli, alistus ta juhatuse soovile ja võttis Liidu esimehe rasked ülesanded jälle oma õlgadele.

Tema töö tõsiduse iseloomustamiseks ei saa ma üht asjaolu nimetama jätta.

Kui Liidu juhatust ühel ehk teisel põhjusel mõne liikmega uuendati, alati pani H. L. esimehe volitused maha, et võimalik oleks uut jõudu asemele valida. Ja kui Harju Maaomavalitsuse esimehe R. Ku-

rise Liidu juhatuse valimise tagajärjel tema esimehe kohustest vabaks sai, siis ärge arvake, et ta, H. Lauri, Liidu tööst eemale oleks jäänud, nagu seda nii tihti näha on juhtivate tegelaste vahetamise puhul, vaid kes endiselt peaaegu igast koosolekust osa võttis ja igat küsimust lahendada aitas, see oli H. Lauri. See väike näide ütleb aga palju. Ütleb, et tema valikuga maa- ja vallavalitsuste huvide kaitsja etteotsa on märki tabatud, et tema ei seisa Liidu eesotsas isiklise au, vaid asja enese, omavalitsuste huvide pärast.

H. Lauri on sündinud 29. novembril 1890 a. Simuna kihelkonnas, Virumaal, taluomaniku pojana. Õppinud peale Roela vallakooli Rakvere linna- (kreis-) koolis, mille 1907 a. lõpetas. Peale selle Roela vallakirjutaja juures õpilaseks ja abilisiks. Sellelt alalt siirdus metsaasjanduse ja metsaümbertöötamise õppimisele, sealt edasi Soome põllutöö õppima. Lõpetas Soomemaal 1910 a. põllutöökooli. 1911—1912 a. Väandras kontroll-assistent. 1912—1913 a. Pärnu-Jakobis Enge Põllumeeste Seltsi juures põllumajanduse instruktor. 1914—1918 a. Saaremaa maakonna agronoom. Selle ameti kõrval Eesti maakarja uurimisest Saaremaal osa võtnud, olnud 1915 a. Vene üleriiklise põllumajanduslike üleskirjutamise juhataja Saaremaa maakonnas. 1916—1917 a. sõjaväele heinte muretsemise organisatsiooni juhataja, Põhja-Balti Saaremaa maakonna komitee esimees, Saaremaa maakonna toitluskomitee esimees, Saaremaa maakonna sõjakahjude hindamise ja rekvireerimise komisjoni esimees ning Vene Punase Risti Seltsi Saaremaa maakonna talupoegade lëndava sanitaarsalga volinik ja ülem. Saksa vägede maale tulekul 1917 a. sügisel Saksa okupatsiooni võimude poolt sõjavangina Saksamaale viidud ja seal olnud kuni 1918 a. lõpuni. 1919—1920 a. Pärnu maavalitsuse liige, abiesimees, põllumajandus- toitlusosakondade juhataja. Samal ajal Pärnu maakonna rekvireerimise ja sõjakahjude hindamise komisjoni esimees. 1920—1921 a. Polli põllutöökooli majapidamise juhataja ja sama aasta kevadest põllum. keskuühisuse „Estonia“ käes oleva õisu mõisa majapidamise juhataja. 25. juulist 1921 a. alates senini Viljandi Maavalitsuse esimees, kus juhatanud kõige aja kui ka vaheldamisi majandus-, haridus- ja põllutöö osakondi. On selle aja jooksul olnud rahvaväe-, rekvireerimise-, vee-, maadehindamise jne.

komisjonide ja komiteede esimees, Eesti Maaomavl. Liidu nõukogu liige ja juhatuse esimees, viimases ametis 1922 a. alates umbes poolteise aasta vaheaja järele kuni tänini. Nagu Saaremaal, nii ka Viljandis võtab H. Lauri osa seltskondlikes tegevusest, olles Viljandi E. Põllum. Seltsi esimees 1923 a. alates, Viljandi maakonna K. L. kütisalgaga juhatuse liige, E. V. Kaitseliidu vanematekogu liige ja Säkalamaa maleva juhatuse liige ja maleva pääliku abi, Viljandi linna ja maakonna tiisikuse haiguse vastu võitlemise seltsi esimees, vabadussõja mälestamise Viljandimaa komitee esimees, Eesti maakarja kasvatajate seltsi juhatuse liige, Viljandi maakonna Põllumeeste Esituse juhatuse esimees jne.

40-aastaseks saades jõutakse meil alles täismehe easse, kus kogutud teadmistega võib juba midagi suuremat ära teha. Ootame seda ka meie juubilarilt H. Laurilt, ja seda lootust saadavad, julgen kinnitada, kõikide meie omavalitsuste inimeste paremad soovid paljudeks, paljudeks aastateks: jõudu, tervist ja tahet!

H. A.

Heinrich Avikson 50. aastane 18. dets.

Meie ajakirja „Maaomavalitsuse“ toimetaja H. Avikson saab 18. dets. 50-aastaseks, jõudes eluea pöördepunkti, mis õigustab tagasivaadet tehtud töö peale ja selle hinnangut.

H. Aviksoni viimased tegevuse aastad, üks kolmandik tema 33-aastasest tööajast, on pühendatud olnud omavalitsusele, töötades algul Viru maavalitsuse liikmena, siis Eesti Maaomavalitsuste Liidu sekretärina ja „Maaomavalitsuse“ toimetajana ja lõpuks ka Rakvere linna-peana.

Üheteistkümneaastane töö omavalitsuspõllul on teinud H. A. üldiselt tuntud tegelaseks. Siinkohal tuleb ära märkida eriti aga seda, et meie sünnipäevalaps on täiesti erinev tüüp meie omavalitsustegelaste peres. Vaatleme keda tahes meie tuntud omavalitsustegelaste hulgas, kõik on nad poliitikamehed, tuntud erakonnategelased ja kandideerijad volikogudesse ja riigikogusse. Kuigi ise kauaaegne maaomavalits. tegelane, ei ole H. A., näiteks, kunagi kandideerinud ei maavolikogusse ega riigikogusse, vaatamata ettepanekutele, mis temale selles asjus teh-

tud. Poliitika asemel on tema enesele valinud omavalitsusküsimuse teadusliku lahendamise ala. Ja sellel alal ei ole meil teist nime H. Aviksoni nime kõrval avaldada.

Juba maavalitsuste algupäevil tuli tal Viru maavalitsuse raamatupidajana maavalitsuse raamatupidamise kava kokku seada ja Rakvere linna raamatupidamise sisseseadmist instrueerida. Pea on ta väljatöötanud ka valdadele kahekordse raamatupidamise kava, õpetas Virumaa vallasekretärid seda pidama ja tema algatusel pidasid Virumaa vallad mitu aastat enne teisi kahekordset raamatupidamist. Siseministri ülesandel töötas ta 1928. a. algul uue lühendatud vallaomavalitsuste ameerikaviisilise raamatupidamise kava seletuse ja juhtkirjadega välja, mis trükist ilmus. Suurem osa ametisoliijatest vallasekretäridest on tema, H. Aviksoni, koolist vallasekret. täienduskursuste kaudu läbi käinud, vähemalt raamatupidamise alal, kuna need vallasekretärid, kellel eriline ettevalmistus on, on seda ainult H. A. juhatusel peetud kursustel saanud. Sellel alal on peetud üldse Eestis kolm kursust, neist kaks Rakveres, ja nüüd lõppenud omavalitsusametnikkude ettevalmistamise pikaajalised kursused Tallinnas, mida kõiki tema juhatanud.

Mitte üksi tööd tegema, vaid ka tehtud tööd kontrollima, revideerima, on ta õpetanud, seades kokku revidentidele revideerimiskavasid, mis samuti trükist ilmunud. Tähtsama ülesande on ta täitnud omavalitsuste töö alal vist küll oma Soomes toimetatud uuringuga, mida ta tänavu sügisel Kohtu- ja Siseministri ülesandel teostas ja mille tulemuseks oli läinud „Maaomavalitsuses“ ilmunud ettepanek asjaajamise ja raamatupidamise lihtsustamise kohta, kuigi alles veel üldjoontes, põhimõtetes. Nende teostamine peab tooma suure murrangu kaasa — asjata töö ja kulude vähendamiseks.

Ei jõua ega oska sellel alal kõiki töid üles lugeda. „Maaomavalitsuse“ kaheksa aastakäiku, millest ükski number, nagu lähedalolijad teavad seletada, ilma H. A. kirjutusteta ilmunud ei ole, suurem hulk neist aga ainult tema kirjutustega täidetud, aitavad ülevaadet anda tema tööst omavalitsusküsimuste teadusliku lahendamise alal, ühtlasi aga valgustada ka tema südit võitlust omavalitsuste õiguste eest, kuigi ta kibedusega on pidanud märkima, et see võitlus tehakse tihti raskeks omaval. tegelaste eneste mõtlemata sammude tagajärjel. Võiks ainult meelde tuletada, et H. A. esimesena, juba 1922. a., aasta peale selle, kui omaval. esituskogud praegu maksva valimiskorra järele olid valitud, selle korra kui omaval. peapahet peale tähelepanu juhtis, mida mõlemad omavalitsustegelaste kongressid pärast kinnitasid.

See südidus ja küsimuste lahendamisele asumine põhjaliku tööga on H. Aviksoni vajalikuks teinud iga tõsise töö juurde. Nii oli ta E. Maaomavalitsuse Liidu töödega selle juhatuse liikmena seotud Liidu algpäevilt ja, saades Rakvere linnapeaks, valiti ka Linnade Liidu juhatusse ja mitmesuguste komisjonide liikmeks.

Sellise omavalitsuste töö jaoks olid H. A. vististi headeks ettevalmistajateks varemad tööalad: õpetaja, ajakirjanik ja raamatupidaja. Esimest neist pidas ta 12 aastat, sellest 10 a. koolijuhataja (peale selle viimasel ajal 10 a. veel kõrvalametina õp. tööd tehes eriainete õpetajana), siis 5 a. ajakirjanik ja niisama palju aega raamatupidaja, kui ilmasõjas ja vabadussõjas olemist mitte maha arvata.

Kaks viimast ametiala, raamatupidaja ja omavalitsustegelane, on H. Aviksonis väljasuretanud aga tema armsama tegevuse — tegutsemine ilukirjanduse alal.

Juba 16 aastat ei ole ta sulest lisa tulnud suurele hulgale uudisjuttudele ja jutustustele, mis 1899—1914 a. siin-seal ilmusid, enamasti Heinrich Võsu nime all. Puududa aeg uute loomiseks ja vanade kogumiseks. Millest 50. eluaastasest jõudnud mees ennast siiski lahtirabeleda ei ole suutnud, see on seltskonnategevus.

Üle 30 aasta on ta siin suure jõuküllaga ja heade tagajärgedega töötanud — väga mitmesugustel aladel, peaaesjalikult karskuse-, põllumeeste-, haridus- ja hoolekandeseltsides ja ikka juhtiva tegelasena niihästi Väandras, Viljandis kui ka Rakveres. Ega H. A. vist enam isegi mäleta kõiki seltse, kus ja kellena ta tegutsenud. Ka ühistegevusala ei ole talle võõras. Ta on mõnegi ühisuse eesotsas seisnud, muu seas ka ühispanga esimehena. Seltskondlises tegevuses on õieti ilmne tema administraatori ja seltskonna kooskõlastaja võime, mis omakorda sunnivad uskuma, et algatus, mille külge meie sünnipäevalaps oma käe paneb, hästi läheb.

Ei jõuaks kõiki tõendusid sellel alal üles lugeda, tuletaksin ainult üht meelde: H. Aviksoni juhtimisel on Virumaa Lastekaitse Ühing püstitanud kaks suurt maja Narva-Jõesuus ja Rakveres, mis üle viie miljoni väärt ja lastehoolekande peale on 11½ aastaga kulutatud 50 miljonit senti. Need hooned ja miljonid kõnelevad midagi ka tema sünnipäeva puhul tema võimetest seltskonnategevuses.

Ametalised ülesanded, kõrvalised ülesanded ja seltskonna töö on H. Aviksonist teinud läbi ja läbi tööinimese, kes oma tööpäeva pikkuse luges veel hiljuti 16-tunniliseks.

Ikka alati töö — püsiv töö omavalitsuse ja seltskondlisel jne. aladel. Suur energia, tahtejõud ja töövõime on olnud selle töö kandjaks.

Tervist ja jõudu veel kauaaegseks teemiseks!

R. J.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

Omavalitsusametnikkude ettevalmistamise pikaajalised kursused

14. jaan. — 8. dets. 1930.

14. jaan. s. a. avatud esimesed omaval. ametn. ettevalmistamise kursused lõppesid 8. dets. s. a. Kursuste lõpuaktusele olid ilmunud Kohtu- ja Siseministri abi Kübarsepp, Omavalitsusasjade juhataja abi A. Loorits, Haridus- ja Sotsiaalministri esindaja haridusõunik Kiiwet, E. Maaomaval. Liidu esimees H. Lauri, Linnade Liidu esimehe esindaja J. Kana ja osa lektoritest.

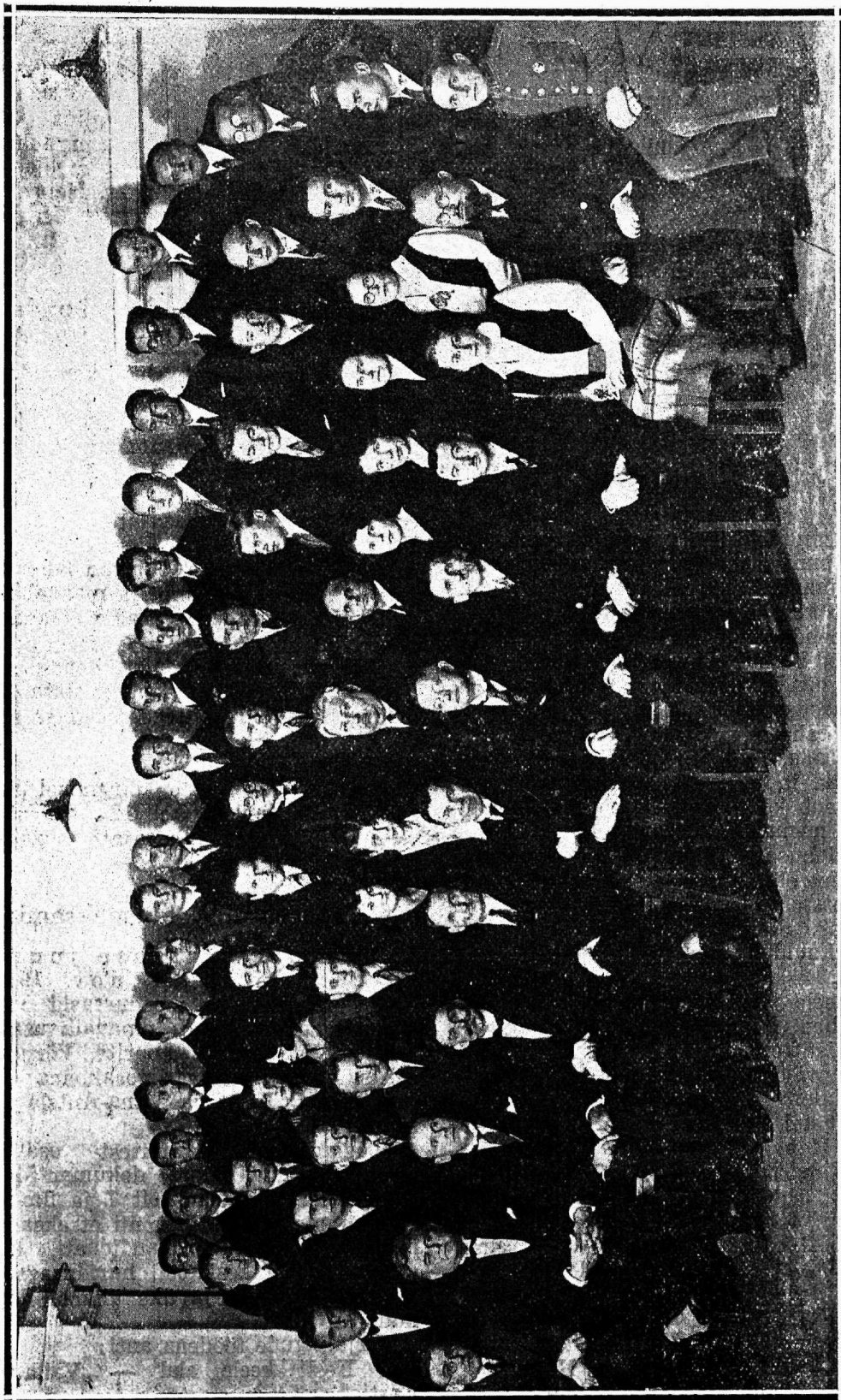
Ülevaate kursuste ülesannetest, tehtud tööst ja tulemustest andis kursuste juhataja H. Avikson. Ülevaatest selgus, et kursused on kestnud 158 päeva 647 tunniga 32 lektori poolt. Kursuslasi nimekirja järele 51, kursuste lõpuni kohal 47 inimest, nende hulgas ülikooli-, keskkooli- ja algharidusega isikud.

Kuna käesoleval juhul oli esimese katsega tegu, võis puudusi olla kursuste õppekavas, arvab juhataja, kuid tahab siiski loota, et nende kursuste lõpetajad on parema ettevalmistuse saanud, kui teised omaval. ametnikud varem, kes suuremalt jaolt iseõppimise teel pidid teadmisi ammutama. Et ka ülikooliharidusega isikud

neilt kursustelt midagi saanud, selle tõenduseks nimetab kõneleja juhust, kus ta ülikooliharidusega kuulajalt küsinud peale kahetunnilist loengut aine üle, mida nimet. ülikooliharidusega kursuslane ülikoolis õppinud ja seda ainet ise keskkooli õpetajana koolis õpetanud, et kas oli loengutes ka midagi uut või oli kõik ülikooli ajast enne teada, ja küsitav vastanud puhtsüdamlikult: kõik oli uus, enne kuulmata. Kõneleja lõpetab tänuavaldusega kõigile, kes kursuste heale kordaminekule kaasaaidanud.

Kohtu- ja Siseministri abi hra Kübarsepp kriipsutab alla õskuste edendamise vajadust omaval. tegelastes ja tõendab, et esijoonel on Kohtu- ja Siseministeerium sellest huvitatud, et omaval. õppinud tegelased saab. Tervitab kursuste korraldajat, E. Maaomaval. Liidu, kursuste juhatajat ja kursuste lõpetajaid. Hariduse- ja Sotsiaalministri nimel, kes isiklikult nende kursuste algataja olnud, tänab hra Kiiwet mõtte teostajaid ja avaldab lootust, et sellele esimesele katsele võib rajada ametnikkude ettevalmistamise kooli ning soovib esimestele kursuste lõpetajatele tööks edu. Hra J. Kana toob tervitust Linnade Liidult, Tallinna Linnavalitsuselt, seile Haridusosakonnalt ja isikli-

**Omavalitsusametnikkude ettevalmistamise esimesed pikaajalised kursused
lõpuaktuse puhul 8. dets. 1930 a.**

Istuvad: lektorid K. Vaht, M. Ruubel, A. Allikas, kursuste juhataja H. Avikson, omaval. asjade juhataja abi A. Loorits, haridusnõunik J. Kiivet, kohtu- ja siseministri abi A. Kübarsepp, E. Mäoomaval. Liidu esimees H. Lauri, lektorid E. Mets, E. Kevent, H. Dahl ja N. Nykänen. Ministri abi seljataga seisab lektor J. Kana, sellest paremal pool kursustevanem H. Vunder.

kult enese kui lektori poolt, peetudes pikemalt omavalitsustegelaste suure tähtsuse juures rahva elus. Politseikooli direktor E. Mets tõendab, et kursused temale politseikooli ruumes kardetud raskusi pole teinud ja, kui lektor, peab sarnaste kursuste korraldamise jätkamist väga tarvilikuks ning on nõus uusi kursusi oma ruumis vastuvõtma. Kursuste vanem H. Vunder tänab kursuslaste nimel kõiki, kes neile teaduste ammutamise võimaldamisele kaasa on aidanud. E. Maaomaval. Liidu esimees H. Lauri rõõmustab, et see pere on kasvanud, kes võivad omaval. tähtsal tööpõllul töötada, avaldades lootust, et suurem hulk nendest suudab ka vallasekretäri kutse omandada. Tänaab Kohtu- ja Sise- ning Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumeid antud toetuse eest, kursuste juhatajat suure vaeva eest, mis tal olnud kursuste õppekavade koostamisel, eriti lektorite leidmisel ja töö juhtimisel ning lektori tehtud töö eest.

Kui tunnistused kursuste ärakuulamise üle väljaantud, tähendab kursuste juhataja, et kursuste korraldaja ei mõtelnud ühegi nende peale, ei teadnudki mõelda, kes nüüd kursuste lõpetanud ja siia ilmunud, et nende leivasaamist kindlustada, vaid kursuste korraldajal olid üldhuvid silmas, tahe riigi tugesid, omavalitsusi, kindlustada. Seda võivad teha teadmistega ausad ja julged tegelased, mispärast üleskutsus kõiki lõpetajaid praegusel pidulikul momendil töotust andma, et nad tahavad ausate üldhuvide teenistusesseisjatena ellu minna ja sellistena teenida — tunnistades, et „mu isamaa on mu õnn ja rõõm“. Ja vaevalt on sarnast vägevat hüümi kuulnud, mis täitis aktuse saali nüüd...

Aktusele järgnes kursuslaste pildistamine ühes külalistega. Peale viimaste lahkumist korraldasid kursuslased liigutava auavalduse elagu-hüüetega kursuste juhatajale.

Kursustel olid kuni lõpuni:

Alberg, Hans	Kramm, Joann
Gans, Elmar	Kruus, Arnold
Grustam, Herbert	Kuber, Therese
Gutmam, Johannes	Kuhi, Georg
Haabel, Aleksander	Langenbraun, Selma
Helm, Ella	Lausa, Meinhard
Janson, Evald	Leis, Paul
Joosep, Karl	Lind, Jakob
Juns, Alvine	Mering, Jaan
Kangro, Jaan	Meenkof, Hilda
Kiudorv, Samuel	Noor, Salme
Klaos, Johannes	Nuga, August

Polli, Hugo	Tamm, Jvan, Vass. p.
Raid, Herman	Teder, Elmar
Ramjalg, Jüri	Tomson, Margaretha
Raudheiding, Otto	Tomson, Rudolf
Reinberg, Jaan	Tõnts, Johannes
Reitmann, Johanna	Usai, Julius
Roosvald, Harald	Vaarmann, Johannes
Sokk, Ernst	Veeber, Voldemar
Strauch, Brigitte	Vunder, Heinrich
Säkk, Rudolf	Hansmitt, Hugo
Taklai, Hans	Ottenson, Rudolf.
Tamm, J. Aleksei p.	

Maavalitsuste teedeosakondade juhatajate nõupidamine 17. dets.

Et maavalitsuste teedeosakondade tööd normaalsele alusele viia ja mõningaid küsimusi, mis lahendamist nõuavad, läbi arutada, peetakse Maaomavalits. Liidu juhatusel korraldusel 17. detsembril s. a. kell 9 homm. ära kõigi maaomavalitsuste teedeosakondade juhatajate nõupidamine Tallinnas, Harju Maavalitsuse saalis.

Sellel nõupidamisel tulevad lahendamisele Teedeministeeriumi ja maavalitsuste vahekorid maanteede seaduse kohaselt, maavolikogude õigused maanteede seaduse § 56 järele, koosseisudega ühenduses olevad küsimused, aktsepteerimata summade küsimus, maanteede seaduse seletamine ja teised küsimused, mis päevakorda võivad kerkida.

Peale nõupidamist on järgmisel päeval, s. o. 18. detsembril kell 12 ette nähtud teedeosakondade juhatajate vastuvõtt Teedeministri poolt.

Vallasekretäri kutseeksamid

Võru maavalitsuse juures korraldati 10.—14. nov. 1930 a.

Eksamikomisjoni moodustasid Kohtu- ja siseministeeriumi omavalitsusasjade juhataja abi hra A. Loorits, Võru maavalitsuse administratiivosakonna juhataja hra J. Keiss ja Vana-Antsla vallasekretär hra J. Sööt.

Sooviavaldusi eksamitest osavõtuks saadi 59. Puudulikkude dokumentide tõttu kõrvaldati eksamitelt 7 ja ilmumata oli jäänud 5 kandidaati, nii et eksamitele pääsesid kokku 47 kandidaati, kellest umbes pooled keskkooli haridusega, neli ülikoolis õppinud ja üks ülikooli lõpetanud.

Kirjalikkude töödena anti:

I. Eesti keele alal — „Vallavanem Eestis“.

II. Matemaatika alal — kaks ülesannet.

Vallasekretäri kutseksami sooritajad Võrus 10.—14. nov. 1930 a.

I rida: (vasakult) (paremale): Eduard Linnabet, Martin Orgu, Leida Pärnpuu, eksami komisjoni liikmed J. Keiss, A. Loorits ja J. Sööt, Johannes Freivald;
 II rida: Voldemar Simberg, Evald Piirisild, Johannes Lupp, Heino Nurmberg, Hans Noor, Herman Raid ja Albert Sokk;
 III rida: Evald Järg, Oskar Vitsur, Maximilian Elbe, Eduard Haav, Friedrich Rosenberg, ja Paul Naaber.

III. Raamatupidamise alal — arvete seisude ja läbikäikude arvestamine kronoloogilistes ja süstemaatilistes põhiraamatutes ning arvestuste bilansseerimine kuu lõpul.

IV. Asjaajamise alal — kõigile nõuetele vastavate protokollide koostamine:
 1) Vallavolikogu koosolekust ja 2) vallavalitsuse koosolekust, 3) vallakohtu toimingud.

Kirjalikkudel eksamil osutusid nõrkadeks 47 kandidaadist 23, kuna suusõnalistele eksamitele pääsesid 24 kandidaati, kellest ainult 13 kõik kirjalikud tööd rahuldavad. Suusõnalistel eksamil osutusid veel nõrkadeks 4, kuna eksamile ei ilmunud 1 kandidaat.

Vallasekretäri kutsele ettevalmistamiseks ja kutseksami rahuldavalt sooritanuks tunnistati 19, nimelt:

1. Eduard Haav — Sipa vallast,
2. Evald Piirisild — Orava vallast,
3. Viktor Timmat — Kasaritsa vall.,
4. Hermann Raid (noorem) — Uue-Vändra vallast,
5. Hans Noor — Uue-Võidu vallast,
6. Johannes Feivald — Pattküla v.,
7. Friedrich Roosenberg — Koigi v.,
8. Leida Pärnpuu — Lihula vallast,
9. Martin Orgu — Järva maavalitsusest,
10. Eduard Linnabet — Järva maavalitsusest,
11. Evald Järg — Aleksandri vallast,
12. Oskar Vitsur — Raasiku vallast,
13. Paul Naaber — Kastre-Võnnu v.,
14. Albert Sokk — Saare vallast,
15. Maximilian Elbe — Kuigatsi v.,
16. Johannes Lupp — Vana-Suislepa vallast,
17. Voldemar Simberg — Mõniste v.

Kuulutatakse maksvusetaks

- 1) Feodor Kalinkin'i hobusepass, väljaantud 7. jaan. 1921 a. Nr. 157 all. *
- 2) Evald Hendriku p. Grünthali hobusepass, väljaantud Tallinna linna politsei II. jsk. ülema

post 30. aprillil 1930 a. Nr. 9175 all.

- 3) Aleksander Ent'i pensioniraamat Nr. 2882.
- 4) E. Mülhauseni hobusepass, väljaantud Kapu vallavalitsusest 26. juulil 1926 a. Nr. 12 all.

Iga omavalitsustegelane, kes ajakõrgusel tahab seista, samuti iga omavalitsustegevusest ja seadusandlusest huvitatud kodanik loeb

Eesti Maaomavalitsuste Liidu häälekandjat

„MAAOMAVALITSUS“

Tellimine 1931 aasta peale on avatud.

„MAAOMAVALITSUS“ ilmub oma üheksandal aastakäigul 1931 a. endiselt 20 korda aastas,

2 korda kuus, väljaarvatud suvekuud, millal kord kuus ilmub.

„Maaomavalitsuse“ ülesanne on omavalitsuste huvide valvel seistes nende õiguste eest välja astuda, omavalitsuste tegevuse korraldamises kaasa aidata, omavalitsustegelaste teadmisi laiendada, nende üksteisele lähene mist võimaldada ja neile tarvilikuks käsiraamatuks olla.

Selle ülesande täitmiseks toob omavalitsuste ajakiri „Maaomavalitsus“ oma üldosas artikleid omavalitsuste elusse puutuvate päevaküsimuste kohta, arvustab uute seaduste eelnõusi ja maksvaid seadusi, väljainnes tegeliku elu nõuetest, toob põhjalikke ülevaateid ja statistilisi andmeid omavalitsuste tegevusalade kohta ning avaldab juhatuskirje omavalitsustegevuse kohta, toob omavalitsuste päevauudiste osas üldtähtsusega teateid seadusandluse ja omavalitsustesse puutuvate sündmuste üle, annab E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevuse osas ruumi sõnumitele täh. asutuste tegevuse kohta, tutvustab välismaade omavalitsuste osas lugejaid välismaade omavalitsuste korraldusega ning tegevusega, märgib omavalitsuste tegelaste osas ära nende tähtpäevad, tuues nende elulugusi ja pilte, tutvustab riigikohtu seletuste osas riigikohtu otsustega, mis kuidagi omavalitsustesse puutuvad ja kirjanduse osas omavalitsusse puutuva kirjandusega, kuna ta küsimuste ja vastuste osas lahendab lugejate poolt toimetusele saadetud õigusteadlisi ning omavalitsuste asjaajamisesse puutuvaid küsimusi.

„Maaomavalitsusele“ on kaastööd teinud ehk teha lubanud Riigikogu liikmed, ministrid, kõrgemad riigiametnikud ja hulk kohtu-, kooli ja omavalitsustegelasi.

„Maaomavalitsuse“ tellimise hind 1931 aastal on: aastas 5 kr., pooles aastas 2 kr. 50 s., üksik number 25 sent.

„Maaomavalitsuse“ tellimisi võtavad vastu: Ajakirja „Maaomavalitsuse“ talitus Tallinnas, S. Roosikrantsi Nr. 12, kõik Vabariigi postkontorid, postiagentuurid, maaomavalitsused, vallasekretärid ja kõik ajalehtede tellimiste vastuvõtjad.

Tellimise aadress: Tallinn, S. Roosikrantsi Nr. 12. „Maaomavalitsus“.

„MAAOMAVALITSUSE“ toimetus ja talitus.